

Johann Festing

Programma Quo Nobilissimos Iurisprodentiae Cultores Studiosos Ad Praelectiones Publicas Super Institut. Imperial

Rostochi[i]: Keilenbergius, 1682

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742474518>

Druck Freier Zugang

M_1257(4) ~~2.4.~~

1682.

PROGRAMMA

Nobilissimos ^{Quo} Jurisprudentiæ
Cultores Studiosos

Ad

Prælectiones Publicas

Super Institut. Imperial.

^{Quas}
Volente DEO

D. A. MDC LXXXII. HORA. MATUTINA

auspicabor,

Benevolè audiendas,

Eâ, quâ par est, humanitate
invito.

JOHANNES HESTING/ I. Doctor,
& Ducalis Instit. Imperial.
Professor Publ. Ordinarius.

ROSTOCHI,

Typ. Vid. B. KEILENBERGI, UNIVERS. TYPOGR.

Uo præprimis ad sunt media,
 quibus salus reipubl. seruetur atque civium,
arma & leges. etenim perditæ adeo hominum ætas, ut, ni ex *armis* sit præsidium,
 spoliis & rapinis cedant omnia, & vecors
 hostium malitia igne, ferro, laqueo perdat in-
 nocentes. Hinc *præmiis* excitatur *defensorum*

virtus, & vulnera laurus tegit, perpetuus virtutis honos. Sed
 isthæc quidem *hostium* insidiæ parant munera. Quis a. *legum*,
 nescit necessitatem? ecce hominum mentes *franis* indigent,
 & poenarum metu bonos facere; quin præmiorum etiam ex-
 hortatione satagit *jurisprudencia*. Eapropter ad sunt opus est,
 qui legum vim noverint & efficaciam, quibus *constans firvo-*
luntas jns suum cuiq; tribuendi. Ut verò est *natura* hominum
depravata omnium, quoniam nec verum quisque discit; nisi
monitus & fallitur unâ die centies & labitur homo justus; id-
 circo *juris* exoptamus *sacerdotes*, qui æqvum ab iniqvo se-
 parent ex juris regula, & exemplum sibi sumant, quodquod
 dedit studiis indefessis tot seculorû prudens antiqvitas. Hoc opus,
 hic labor. Ergo pro labore aurû & pretiosa honorum ornamen-
 ta, quæ statuerunt Divi Principes Optimi. quandoquidem ex præ-
 miis alacritas & indefessus eorum cursus, quibus ex sudore
 laurus. *Doctorum* præmia & honores dedit veneranda Prin-
 cipum clementia; ut toto *opere legitimo* perfecto gaudeant de
 studiis et amplius sacra faciant justitiæ. Quinimo *familiares*
 sibi & *amicos* adsciverunt Principes, quorû eruditionem & periti-
 am exploratam habuerunt; adeoq; & *intra* Musarum castra
 & *extra* præmiis pensata virtus.

Cæterum, ut nunquam non *virtutis* & *honoris* comes *invidia*,
 ita surrexerunt *fraterculi gigantum*, qui infringere *Doctoralis*
 digni-

li. r. s. 1:
 Di. d. J. & J.

dignitatis florem summas laborarunt studiis. Etenim commentum
 literatorum hostes, insignia Doctoralia *ex rudimentis* peti atq;
 tribui, odiis compleverunt omnia ac convitiis, & vixdum manus
 retraxerunt impias, qui Apollinem Plutoni subiectum diu volu-
 erunt, & suppressam Palladem. Quamquam satis arguant calu-
 mnia *insignes viri*, quorum radiis coruscat literatorum mun-
 dus, neque, quod in paucis vitium committitur, omnibus sit
 exitio vertendum, sed qui meruerunt. *Nulla hominum con-*
ditio absq; crimine. Attamen neque diffiteri, ex ipsis sa- vid. Matth.
 pius Academiis ad reprehendum dari ansam, quando digni- Bernegg mi-
 tates nulla *eruditionis eminentioris* habita ratione iis confe- scell. obs.
 runt, quos commoveri nuspam applauditur. His ac-
 cedit malis, quod multi quoque eruditorum (ut pro dolor!)
 nunc quidem frequens eorum morbus *maledicentia* & contem-
 ptus proximi) autores sint iisdem, qui literatos male criminan-
 tur. quippe quia quisque gestit solus lapere, fugillat aliorum fa-
 mam, iis detrahit eruditionis existimationem: huic vulgus ha-
 bere fidem, malevoli assentiri, fomentum dare: mox constans
 fama, *quam expellas licet furca, tamen usq; recurrit.* adeoque
 dum in aliquibus apparet veritas, pars corrupta trahit innocen-
 tem, ut paullum absit, quin sic universi ordinis antiqua pereat
 gloria & despectui habeatur. Tantum nempe erat, *suspectos* red-
 dere, praesertim *vulgo*, malo dignitatis & virtutis iudici. interea
 vero *turdus ipse sibi malum cacat.* Sed quousque nostris malis
 moribus non pergit *reipubl. literarie* calamitas, *quae* (dicam
 audacius) hoc solo dignitatis Doctoralis fulcro praepressis adhuc
 valet? quandoquidem quod suo quondam tempore minimè ex-
 cutandum pronunciabat *Zafus* insigne illud Germaniae decus, Orat. II. pag.
 plures mentis elatione & quadam quasi arrogancia inflati sper- m. 31.
 nunt isthaec, quae laudavimus, fastigia; alii etiam quod effectu
 quaesiverunt, *dissimulare* volunt *nomine.* Verum illos qui-
 dem puto aut nescire dignitatis rationem & officium Doctoris,
 aut à quovis vulgi insipientis strepitu moveri, impares tenebris
 discutiendis, suarumque virium satis conscios: *hos* vero
 quo appellem nomine, aptius ullum nescio, quam quod-
 cunq; dedit suis librorum contemptoribus Richardus de Buri

Episcopus Dunelmensis, Eduardi III. Anglorum Regis Cancellarius, & Thesaurarius regni. Scilicet *progeniem viperarum,*
in. Philobiblia cap. 4. nuncupabo, *parentes proprios perimentem, atq; semen nequam*
ingratissimi cuculi, quæ cum vires acceperit virium largituricem
suam nuiriculam necat. etenim etiam si sæpius hoc quod re-
 portarunt testimonium his creavit quem petiere locum, cum
 eisdem hoc prætextu destituti vix à superiore procurassent
 istum promotores; attamen degeneres sunt invicem, & quod
 sublevavit, pedibus conculcare nequicquam metuunt. Ast
 verò quis nescit horum gregem illos ducere, qui impudentissi-
 mi honorum sectatores, eorum, quos ab eruditione nacti,
 non sine erubescente vultu meminerunt. ipsi enim, ne cum no-
 mine oggeratur ignominia memoria, quando fortè officio be-
 ati, vel sibi falsam generis arrogant nobilitatem, quam parentes
 nunquam somniarunt, vel emendicatam gloriuntur, Doctorè his
 vid. Lanf. suis umbris longè inferiorè putant, aperti sui ordinis olores atq;
 Mantiff. Cō- pessimi. Scilicet ignorant enim gloriosus esse, utraq; nobilitate (si
 sultat. de qua ipsis est) & generis & eruditionis inclarescere. Longè autem
 prærogat. certamine, diversissima ab his existit ratio *Illustrium Virorum,* quos feliciter
 quod est in- ad supremos honorum gradus evexerunt. Splendidissima in-
 ter milites & suos Principes merita; etenim si omittant *titulum Doctoris,*
 literatos p. quem antea promeruerat egregia & culta eruditio, (quis autem
 an. 98. 99. hoc vortet vitio, quia nunc majori lucent lumine?) tamen
 tanto fovent studio literatos, tantaq; prosequuntur benivole n-
 tia honores eorundem, ut Mecanates unusquisq; experiatur
 & veros Doctoralis dignitatis promotores. adeo istis solis cu-
 ra vertitur hanc abolendi dignitatem, qui re ipsa deteriores.
 Sed neque peccant, qui Doctoris titulum haud affectant, ci-
 tra tamen contemnendi animum, si forte an aulis Principum de-
 stinati ex imis superiora quæere prudentes satagant, vel Doctoris
 munere & officio alii fungi haud quidem statuunt. Scilicet, ut
 ab illis discedamus, quos extra omnem positos censuram & mo-
 destiã insignes æstimo, maximè deprædicanda venit horum vir-
 tus, qui ambire nesciunt, quod postea non erunt obituri. quan-
 doquidem si custodia legum sit annexa Doctorali dignitati, ut qui
 hac insigniuntur, doceant majori autoritate & interpretentur
 leges

leger, tunc scientiæ earundem afferendæ potestatem ex publico recipiant. Majorum more, certè laudabiliter hi agunt, qui etiam si docti abstinent, dum Oeconomix curam dabunt ex redivibus beati, vel expectant munera quæ absq; Ordinis judicio rectè deferuntur, nunquam publicè Interpretes futuri legum, vel Patroni. Sed hodie de Invidia, quæ literarum premitur, saltem non opprimitur vera gloria. Quisquis autem est B.L. qui nescit calamitates quas extra Musarum circos patitur literatorum ordo? etenim quia patet eruditæ aula Principum, iisq; aperiuntur sacra & secreta, curules sellæ ac subsellia adornantur, magis fremit hostis, invidiæ stimulis excandescens, successus carpit, notat, mordet.

*At veluti pleno lupus insidiatus ovili
Cum fremit ad caulas, ventos perpeffus Simbres
Nocte super mediâ: turti sub macribus agni
Balatum exercent: ille asper Simprobus ira
Savit in absentes: collecta fatigat edendi
Ex longo rabies & sicca sanguine fauces.*

Virgil lib. 9.
Aneid.

Sic vera loquor, nihil magis est in votis hostibus, quàm ut secula ferant Domitianos & Licinios, qui expulsis sapientiæ Professoribus omnes bonas artes in exilium agant tanquam pestes reip. Hinc literatos & peritos legum arguunt pulvere scholastico sordidos, sepultos libris, qui præter sebriculosam juris scientiam nihil conferant ad utilitatem Principis. Animum alioquin contemplationi scientiarum nimio opere intentum, in rebus agendis tardiores esse, atque in decernendo timidiorem: necesse enim esse huic tali multæ occurrant rationes pugnantes inter se & differentes, quæ judicandi libertatem aut adimant penitus aut impediunt. Accedit argumentum ab immortalitate luxuriam, quarum exitum vix nepotes sperant. quandoquidem non modò hominum plerumq; sed ferè & vivaces cornicularum & cervorù ætates superant; adeoq; sic paratur bellum juris prudentiæ: Quinimo causantur insuper tendiculas verborum, aucupationes syllabarum, processuum subtilitates atque fabulas, quæ comitem eris alieni atque litis miseriam indubiè promittunt, nedicam, quod obijcitur almæ jurisprudentiæ, nullam cau-

Saavedr.
Symb Polit.
4. pag. 31.

vid. Parthen.
litigiof. lib.
1. c. 1. n. 23.
& seq.

Steph. Na-
then, d. Ju-
stit. vulner.
l. 2. tit. 2. c. 1.

A₂

fam

Nam aded claram reperiri, quæ non lege aliqua obscuretur, nullam aded improbam, cui non fingatur color; artem factam esse causidicinam, & peritè captare aut capere, habere laudem. Nolo recensere, quod Princeps optimus Justinianus ferat præmium qui Romanas leges (ast quàm pulcra gentium placita!) reliquit orbi. Etenim quia de *Nomothesia Justiniana* alio die (si Deus annuat) ero diserturus, nunc saltem moneo, fuisse, quod autores beneficiorum ab ingratis ferre solent, pro

vid. Zving.
Theatr. vit.
human. vol.
6. lib. 1. p.
1576.
Ludov. Vi-
ves d. causis
corrupt. ar-
tium, lib. 7.

meritis odium. Ecce hujus libros averfantur, & cum illo Veneto *Novellarum* nomina inter meretrices, quibus nullus sit in foro locus, collocare haud erubescunt. Sed exemplum urgent quod Pannonia dedit expellendo Juris Consultos cum Romani juris gyris & cuniculis. Scilicet cum olim paucis Legibus, Pannoniis illis, non Romanis, judicarent judices, & dissensionibus civium facilè compouerent; postea ubi ex Italia Catos illinc comites adduxit *Beatrix* Ferdinandi Regis Neapolitani filia, qui ex moribus Romanorum atq; legibus jura reddere occœperunt; mox frequentia controversiarum, quæ suboriebantur, coactus Rex Matthias, à regni finibus eos jussit cedere, omniaque in pristinum revocari morem. Tædet amplius referre adversariorum argumenta & historias, quibus gloriatur, contra jurisperitorum gloriam centies repetitas. Quamvis nequeam silere, quod nimium oggerant Imperatoris Friderici III. autoritatem, qui jurisperitos mediocriter dilexit, quod juris æquitatem diceret ab illis inverti, justitiamq; foedari. Hinc sub incude fuisse istam Imperatoris Constitutionem, referunt, quâ legistæ (ut vocant) à judiciis privatis arcerentur & consiliis publicis. Das alle Doctores der Rechten im heiligen Römischen Reich Teutscher Nation, am Cammer-Gericht / bey keinen Rechten / und in keines Fürsten / oder andern Rächten mehrgelitten / sondern ganz abgethan werden sollen: Weil ihnen das Recht mehr / dann den keyen verschlossen ist / und kan ihrer keiner einen Schlüssel darzu finden / bis beyde Theil arm werden / oder gar verdorben sind. Sie sind Stieff-Väter / und nicht die rechten Erben der Rechten / dann sie nehmen ihnen den Grund der Wahrheit; und bringen durch ihren unmordenlichen Geiz das Recht zu einem solchen Unglauben das kein Frommer sein Vertrauen darin mehr setzen kan.

Hippol. à La-
pide in Præ-
fat. ad Lect.

Pro-

Profecto habent leges, quare sibi indies metuant perniciosam,
quandoquidem non desunt, qui Principum potestatem supra
ipsam evehunt iustitiam, *Si liber licet*, pessima voce Principis
aures implent, exitio hominum nati nebulones; quibus quanti
pretii habeantur leges atque jurisprudentia, in aprico est. Acce-
dunt his meliores, sed neque boni, qui bono rege quam bona
lege frui malunt, ita tamen, ut a boni regis solio omnes leges
exulent, & arbitrium Principis nulla formet regula, utpote
quod ipsum cujuscunque norma atque regula. Magistratum
potentiam & auctoritatem putant minui, si legibus adstringatur,
& servire hisce turpe censent & eorum vinculum, qui in erga-
stulis miseram agunt vitam: probandos esse primos Romano-
rum mores, quibus ab initio scriptae leges nullae, sed pro legi-
bus Edicta Regum & arbitria Principum. Hinc inanis ipsis
Jurisperitorum schola & indignum isthoc aulis studium vide-
tur: quinimo silentii necessitatem in foro legibus imponunt,
iisque pandunt iudiciorum atria & adornant iudicum subsellia,
qui ignari legum atque imperiti non nisi ex arbitrio jura dicunt.
Quandoquidem esse in unoquoque homine rationem arbitran-
tur, quam secuti boni viri recte judicare queant, sicut Demo-
sthenes contra Aristogitonem dixit. quamvis nullis ratio ex-
emplis excitetur, aut ex arte sumat incrementum. Ceterum,

*Quid invidorum pectorum
Scurmas retexam turgidas,
Quid purulenta & livida
Malignitatum vulnera.*

Sub onere surgit palma; & suam tenet dignitatem Jurispruden-
tia, quicquid fremat malevolorum cohors. Namque digni-
tatis Doctoralis splendor nondum penitus evanuit, & privile-
gia atque immunitates hactenus non denegantur, nisi forsitan hi
potiti rerum fuerint, qui humanitatem omnem abjurarunt, nec
quicquam *salis* capiunt, etiam si *salò immergantur*. Equidem
non sine animi delectatione memini, quam pulcre, eleganter,
atque erudite contra invidorum impios insultus dignitatis Docto-
ralis causa haud ita pridem fuit dicta, sanè a Patronis, quos
exposcit causa, optimis, quapropter sileo, cum ad flumen istud pro-
fundissimum ingenii & eloquii nec quicquam amplius opus sit,

1118

de Concil.
& Consiliar.
in specul.
Polit. obl.

Chock. the-
saur. Politic.
aphorism. 1.
§. c. 3.

rivis aliis, Quousque autem pergit hominum invidia, qui ab
aulis Jurisprudentiæ exilium postulant? Hanc contra ipsos
causam dicat Politicorum coryphæus Hippolytus à Collibus.
Hic enim absurdum putat, quia in Consistorio Principis ex-
tra ordinem sæpius judiciaria incidant & leges sint firmissima
Imperatorum fundamenta, omnium artium & scientiarum mo-
deratricem & architectonicam ignorare Consiliarium. Sæpe
novas leges condendas, sæpe in proditores, peculatores, am-
bitus & majestatis reos & latrones animadvertendum. Sed
Sincer Principes tales exoriri poss? controversias, de quibus
in magno Consistorio agatur. Quoties nempe agi de jure ali-
cujus Civitatis? de jure portus, agri, fluvii; unde levi de causa
sæpe bella nascantur. &c. Certe; res sanctissima est Civilis sa-
pientia, necessaria laudabilisque, honoris plena, sacra Philosophia,
veranon simulata, cujus finis utilitas publica & reipub. procu-
ratio. quare Cato Major sextum & octogesium annum agens,
prudensissimus, intelligens ad reipul. administrationem
legum cognitionem oppido necessariam, id egit, ut juris
Civilis quoque esset peritissimus. Nec eruditio menti frantum
injicit, sed erigit, & pugnantes rationes solide & prudenter pen-
sitare docet, judex ejus, quod cuique tribui æquitas postulat. Ad-
hæc ô cæcas hominum mentes, ô peccora cæca! adeo, legum
omnem vim abolendam putant hostes jurisprudentiæ, & ju-
stitiam ex solo Principis, quin cujuscunque judicis arbitrio
administrandam. Potius optimam rempubl. appellant Poli-
ticorum Principes Plato & Aristoteles, in qua non singuli aut
plures ad nutum suæ voluntatis imperant, sed in quâ lex tantum
dominatur. Etenim, ne in legum assurgamus nunc præconia,
quibus Tullio opus est, hoc tamen liquet, duo præprimis esse,
quæ earum lyadeant necessitatem, *æqualitatem* scilicet civium
justissimam, & *affectuum*, quibus scaturit hominum animi, *mo-
derationem*. Sanè Principis placitum legis habet vigorem,
adeoque in cæteris obtinet, & principi tribuit inelytum legisla-
toris nomen; nî velit vim justitiæ inferre, diversis in eadem
causa diversa jura reddere, & sic leges condere in diem dura-
turas. Privilegia verò si quis velit Principum sententias omnes
dicere, videat, annon sit Tyrannidis principium, cunctas civi-
um

um possessiones & fortunas eo modo incertas facere. *Nostrum* Cassiodor.
est proprium, ait Theodoricus Rex, *inter pares & dispares* lib. 5. var.
æquabilem justitiam custodire. Attamen, ut verbis Taciti ele- ep. 29.
gantioribus, quæque præferunt politicæ scientiæ splendorem,
utar; non potest princeps suâ scientiâ cuncta complecti, ne-
que expedit, ut ambitione aliena trahatur. Ided leges in facta lib. 3. Annal.
constituuntur, quia futura in incerto sunt. *Satis onerum Prin-* cap. 69. ubi
cipibus. Hinc legum opus est præsidio, quarum, teste Tullio, lib. 1. d. orat.
finis est, legitimæ atque usitatæ in rebus causisqve civium æqua- cap. 41.
latis conservatio. Oportet constitui in civitate normam fa-
ciendorum & fugiendorum, coercionem delictorum, quæ de
industria & fortuitò committuntur, civitatis commune pactum:
cui vivere convenienter, omnes, qui sunt in urbe, debent, si-
cut contra Aristogitonem legum violatorem dixit Demosthe-
nes. *Nec Principis arbitrium* justitiæ semper sufficit, sicut enim
ipse haud facillè affectuum illecebris capiat, attamen ex con-
siliis eorum, qui amicitia multum tribuunt, aut corrupti donis
aut odio incensi partes agunt, nonnunquam à vero tramite
deflectere necessum habet. Ne dicam, quod sapienter scrip-
sit Guicciardinus, verissimum esse, non semper homines sapien-
tes videre perfectè & judicare, cum signa non rarò humanæ
imbecillitatis existant necesse sit. Experti veteres Romani, quas
turbas dederint *arbitraria* Consulum *judicia*; quamobrem Te- Liv. lib. 36.
rentillus Arsa Trib. pl. rogationem promulgavit de legibus Im- Dion. lib. 36.
perio consulari scribendis, quæ rogatio tandem in novam le- Arnif. relect.
gem de Decemviris creandis mutata fuit. Nec aliâ ratione Polit. 1. 2. c.
motus Cornelius Trib. plebis de Edictis perpetuis (cum Præto- 4. sect. 3. n. 56
rum annua Edicta incertum relinquerent populum) legem tu-
lit. Exemplum quoque præbet *Rudolphus* Imperator, subli- Lehmann.
mis cæteroquin ingenii Princeps, quid boni ferat, si arbitrium Chron. Spir.
sit pro lege. Colonia Agrippina & Episcopus civitatis diutur- lib. 5. cap. 59.
nas fovebant lites super jurisdictione. Has compositurus Impe-
rator ex arbitrio censuit: Senatus claves urbis in apertos campos
ad duas ab ipsâ leucas ferret, & certarent cives cum Epi-
scopi milite super earum jure, quod victori cessurum foret.
Sententia profectò, quod Lehmannus addit, cui neque ex jure,
neque ex æquitate, sed ex fortunâ cæca & certantium robore
funda-

In pr. pro.
em: Institut

fundamentum; attamen vires habuit, & victores cives haud sine ingenti utrinque clade, sanguine obtinuerunt causam. Hinc sapientissimus Justinianus, *Imperatoriam*, inquit, *Majestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus oportet esse armatam: ut utrumque tempus & bellorum, & pacis, recte possit gubernari: & Princeps Romanus non solum in hostilibus praeliis victor existat, sed etiam per legitimos tramites calumniantium iniquitates expellat, & fiat tam juris religiosissimus, quam victis hostibus triumphator magnificus. Quinimodò qualis princeps, tales etiam magistratus inferiores atque iudices. Scilicet desperata est civitatis causa, ubi ex arbitrio hominis indocti jus dicitur; nec pernoctandum in ipsa viro sapienti foret. Namque si qua aliis prudentia naturalis fuerit tributa, hæc cupiditatibus illigabitur, à quibus leges sunt immunes: mox vero bajulo vicano potestas erit judicandi, quia contemptum legalitatis sequitur effectus. Prudenter ait Gregorius, *non modica est Sprudentia & integritatis in iudice, nihil propria voluntati, nihil proprio fortè nondum concocto stomacho indulgisse, sed sanis legum & peritorum adhesisse consiliis.* Hoc nomine laudantur Lacedæmonii, qui summam rerum legibus detulerunt, rati eam demum fore salvam rempubl. ubi magistratuum affectibus nullus locus, sed ex regulis sapientissimorum æqvâ lance jus cuique tribuatur. Quod tranquilla Spartanorum felicitas approbavit. O optimum igitur urbis & orbis præsidium *leges, & optimos Justitia Sacerdotes*, qui secundum leges jura dicunt! Ubi *lex imperat*, inquit Philosophus, *Deus præest, cum lex sit imago Dei, ratioq; pura & ab omni affectu libera; ubi verò homo imperat, affectus ut immanis bellua adjungitur, quæ ira, odio, cupiditate potest agitari.* Abeant contemptores legum atq; jurisprudentiæ, qui ex *abuso* sibi sumunt argumentum. quandoquidem non accusanda erit jurisprudentia, cælestis disciplina & munimentum rerumpubl. sed pravi homines, qui doctrinam nobilissimam, quæ ipsis *dextera* porrigitur, *sinistra* excipiunt. Fuerunt isti, quos Beatrix Regina comites adduxit in Hungariam, *barbaris* interpretum *argutiis* repleti homines, magis, ad quæstum quam justitiæ administrationem proni, quibus lites ferere, fomen-*

lib. 3. Polit.
cap. 12.

Fr. Duaren.
in orat. pag.
m. 1115.

fomentum dare, leges ipsas obscurare, artis fuit opus. Nō
 Processus ratio corrupta, legibus atq; jurisprudentiæ exproban-
 da. Etenim quod certum litigandi modum fecerint magistratus,
 nullus recte vortet vitio. Quandoquidem justus Judex pro Eleu-
 therii præcepto scire debet *Judicantem cuncta rimari oportere.*
 adeoq; fugiat necesse est præcipitantiam justitiæ novercam, me-
 mor Symboli: FESTINA LENTE. De processuum atq; litium
 immortalitate diu questi fuerunt docti viri & insignes Juris Con-
 sulti. Sed ærugo metallis, & omnibus rebus aliquid vitii ad-
 nascitur. *Tollatur abusus & maneat usus.* Quapropter aut bar-
 bara fuit Constitutio Friderici, si unquam facta, aut ficta à ma-
 levolis, aut nunquam in usum deducta, quod Excellentiss. Fran-
 cofurtanus Jctus D. Struyckius benè sentit. Verumenimverò nimi-
 um provehor, & materiæ dignitas prolixum facit. Satis autem
 patet jam necessitas jurisprudentiæ & præstantia, cujus adhuc
 summo in honore est cognitio atq; interpretatio. Etenim diu
 sunt damnati *Caligulae* cæterorumq; *prodigiorum* mores, qui
 Juris Consultos atro odio prosequiebantur; quorum ille palam
 non erubuit minari, Tranquillo teste, effecturum se propediem,
 ut de jure nihil respondere possent, præter *Eccl̃*, hoc est, Ecce Prin-
 cipem, cujus voluntas legis loco. Potius ab Alexandro regium
 sibi sumunt exemplum Principes optimi. Huic picturam in-
 tuenti, quæ Regis prius imaginem, deinde verò justitiæ præ se
 ferebat, Philosophosque qui aderant interroganti, quid signi-
 ficare pictura vellet: Anaxarchum respondisse legimus, à Regis
 voluntate justitiam procedere. nam Alexandro assentari vole-
 bat. Id agrè ferens Philosophus alter respondit, minimè rem
 eo modo interpretandam esse, Regem enim à justitia secedentem
 privati potius quam Principis officio fungi. Quo factum est, ut
 amicus semper is ab Alexandro appellaretur. *Imitantur Princi-
 pes optimi exempla Augusti Cæsaris, Vespasiani, Trajani, Ha-
 driani, & aliorum, qui Juris Consultos Consiliarios habuerunt,
 & republ. ex consiliis eorum prudentissimè, & justitiam
 juxta leges optimè administrarunt; sonant eorum tribunalia
 legum præconiis, & propulsatur ignorantium protervia; patent
 regiæ domus Jurisperitis, & quod sapientum proprium est, ad

Oldendorp 2
 de Except.
 p. 126.

disp. de Jure;
 Αραλφάβ
 cap. 6. n. 13°

Sveton in
 vitâ Caligulæ
 cap. 17. ibiq;
 post Rutgerf.
 Schild. & a-
 lii. vid. Co-
 nan. l. 1. c. 15°.

*Sunt verba
 Bellifarii de
 Educat Prin-
 cip. p. m. 14°
 in fin.

jus

ius dicendum eliguntur, qui didicerunt. O studium igitur *Juris prudentiæ* nobilissimum, quod amplissimis decoratur præmiis! Ô felices eos, qui huic studio nomen profitentur atque operam impendunt! In hoc summâ ope curaque incumbite, *Juvenes nobilissimi*, vobis enim parantur præmia; contemnite malevolorum strepitus, summi enim Principes laudabunt diligentiam; querite laurum, cujus dignitatem suspectam reddere quò magis laborarunt invidi, ita vos eandem illustrare studium impendite. *Non remoratur canum latratu viatorem.* Hanc gratiam cum *Philippo* reddite convitiatoribus, ut ipsi meliores reddamini; convincite illos mendacii. Absit omnis *diffidentia*, quæ plerumque *Juvenes* avertit; nec difficultas operis terreat honesta pectora. Radices arborum atque artium amaræ sunt, sed fructus dulces. EX DURIS GLORIA. Equidem mea studia vestris consecro utilitatibus, *Commilitones optimi*, frui mihi, si vultis. exigit officii ratio & sincerus amor, quem vobis defero, & desiderium vestri commodi, cujus incrementum precor; faxit DEUS maximum! Nunc igitur *Justitiones juris* interpretabor *legitimæ scientiæ primæ elementa*, in quibus breviter expositū est, & quod antea obtinebat, & quod postea de consuetudine inumbratum, Imperiali remedio illuminatum est. Verborum autem, sicut veteres volebant, quædam mihi erit parsimonia, & Justiniani sequar institutum, ut primò levi ac simplici via singula tradantur, quæ post deinde diligentissima atque exactissima interpretatione aliunde haurietis. Quamquam insuper operæ ducam pretium, præfatione quædam *More Majorum* hoc ordiri negotium. Quapropter de JUDICE IMPERITO dicam, quia primus Jurisprudentiæ finis per judices Imperitos maxime destruitur. Quam Orationem & futuram institutionum interpretationem ut crastino & sequentibus diebus frequentes audiat, est quod desidero. Excitat auditor.

studium, Dabam è Museo.

A.O.R.

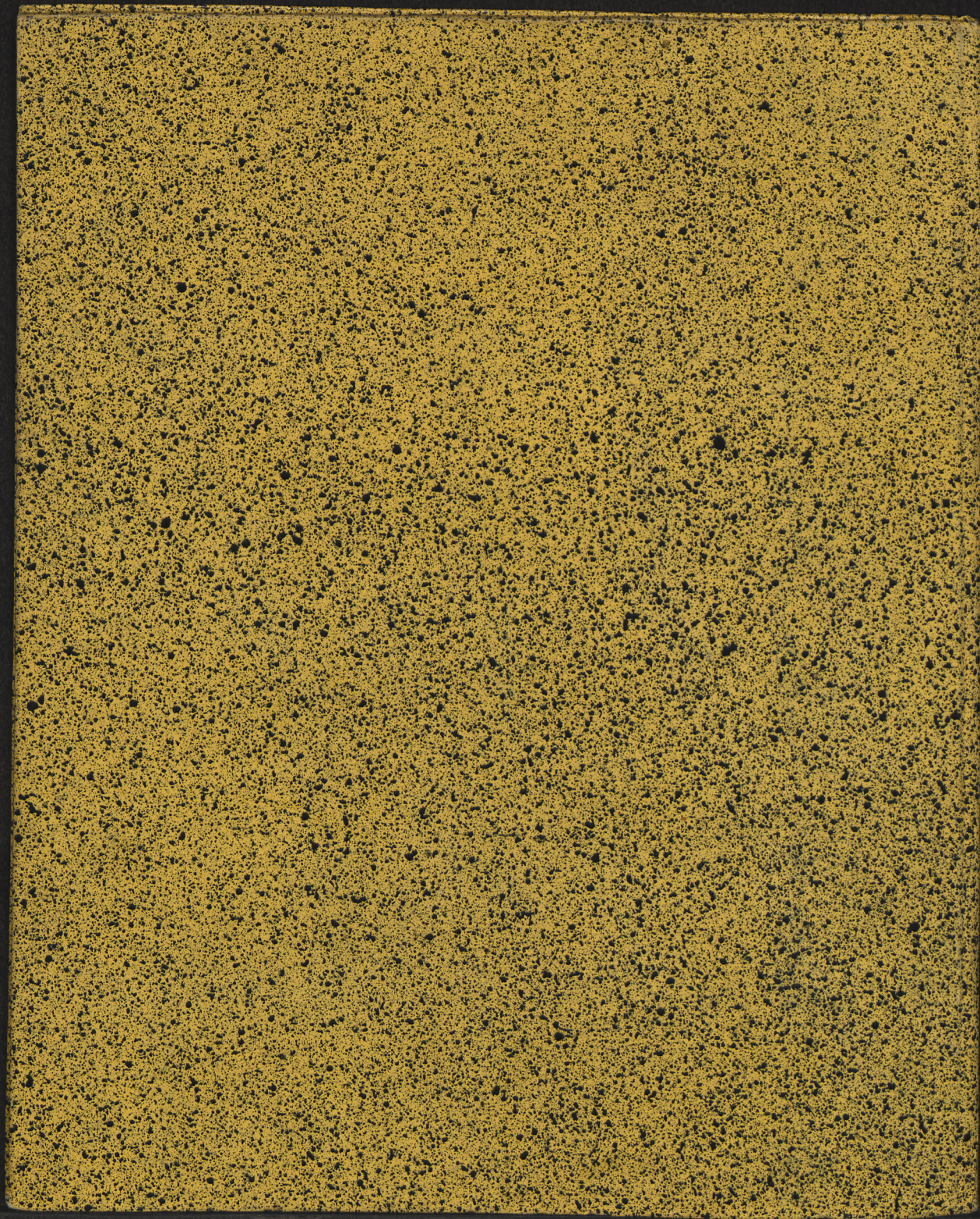
M. DC. LXXXII.

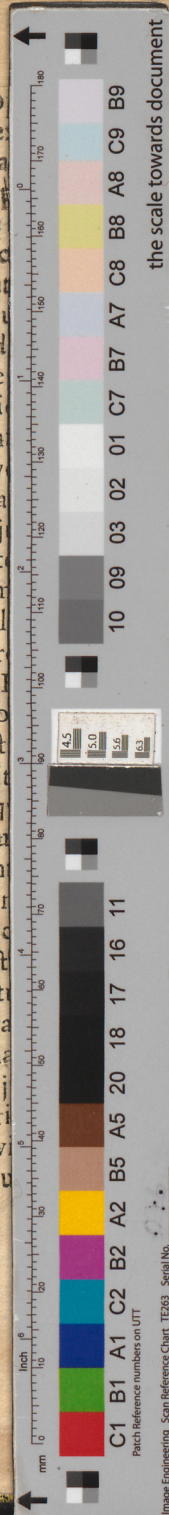

fomentum dare, leges ipsas obscurare, artis fuit o
Processus ratio corrupta, legibus atq; jurisprudentiæ e
da. Etenim quod certum litigandi modum fecerint ma
nullus recte vortet vitio. Quandoquidem justus Judex
therii præcepto scire debet *Judicantem cuncta rimari*
adeoq; fugiat necesse est præcipitantiam justitiæ novero
mor Symboli: **FESTINA LENTE.** De processuum at
immortalitate diu questi fuerunt docti viri & insignes Ju
fulti. Sed ærugo metallis, & omnibus rebus aliquid
nascitur. *Tollatur abusus & maneat usus.* Quapropte
bara fuit Constitutio Friderici, si unquam facta, aut si
levolis, aut nunquam in usum deducta, quod Excellen
cofurtanus Jctus D. Struyckius benè sentit. Verumenimv
um provehor, & materiæ dignitas prolixum facit. Sa
patet jam necessitas jurisprudentiæ & præstantia, cui
summo in honore est cognitio atq; interpretatio. Et
sunt damnati *Caligula* cæterorumq; *prodigiorum* m
Juris Consultos atro odio prosequabantur; quorum il
non erubuit minari, Tranquillo teste, effecturum se pr
ut de jure nihil respondere possent, præter *Ecclii*, hoc est, l
cipem, cujus voluntas legis loco. Potius ab Alexandro
sibi sumunt exemplum Principes optimi. Huic pict
tuenti, quæ Regis prius imaginem, deinde verò justiti
ferebat, Philosophosque qui aderant interroganti, qu
ficare pictura vellet: Anaxarchum respondisse legimu
voluntate justitiam procedere. nam Alexandro assen
bat. Id ægrè ferens Philosophus alter respondit, mir
eo modo interpretandam esse, Regem enim à justitia sec
privati potius quam Principis officio fungi. Quo fact
amicus semper is ab Alexandro appellaretur. * Imitant
pes optimi exempla Augusti Caesaris, Vespasiani, Tra
driani, & aliorum, qui Juris Consultos Consiliarios ha
& rempubl. ex consiliis eorum prudentissimè, & j
juxta leges optimè administrarunt; sonant eorum tri
legum præconiis, & propulsatur ignorantium protervi
regiæ domus Jurisperitis, & quod sapientum propriu

the scale towards document

adorp
cepto

de Jure,
Paß
n. 13

on in
Caligula
7. ibiq;
utgerf.
d. & a
d. Co-
1, c. 15.

verba
arii de
at Prin.
m. 14.